

αηδών τοῦ ἐθνικοῦ μας ἀγῶνος, ὁ ποιητὴς τοῦ ὁποῖου αἱ τελευταῖαι λέξεις ἦσαν μία εὐχὴ διὰ τὴν εὐτυχίαν τῆς Πατρίδος μας. Ἀποκαλυφθῶμεν. Εὐρισκόμεθα πρὸ τοῦ Βύρωνος.

Ἀφοῦ ἐπισκεφθῶμεν τὸ Περιστύλιον τὸ ὁποῖον παρυσιάζει θέαμα ἀπείρως ὠραῖον καὶ σεμνὸν μὲ τὰ ἀγάλματα τῶν Μουσῶν καὶ τὰς προτομὰς σοφῶν ἀνδρῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἀνερχόμεθα εἰς τὸν ἐξώστην τῶν Ἱπποκενταύρων.

Τὴν ἀρμονίαν τῆς Τέχνης συμπληροῖ ἡ ἀρμονία τῆς φύσεως. Οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ θαμβωμένοι ἀπὸ τὴν γοητείαν τοῦ λευκοῦ κάλλους περιβάλλουν μὲ μίαν ἀνέκφραστον τέρψιν τὴν γαλανὴν τῆς θαλάσσης ἑκτασιν. Ἄλλ' ἡ καρδιά ἡ μεταρσιωθεῖσα εἰς τόσα ἰδεώδη δὲν ἡμπορεῖ νὰ μὴ πονέσῃ εὐθύς ὡς οἱ ὀφθαλμοὶ ἀντικρύσουν τὰ σκλαδωμένα καὶ μελαγχολικὰ τῆς Ἡπείρου βουνά. Ἡ καρδιά κλαίει καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ὑγραίνονται. Καὶ τότε ἀποτελεῖται μία ἀρμονία ἐνέχουσα τι τὸ θεῖον, ἀρμονία φύσεως τέχνης καὶ ψυχῆς.

K. N. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ.

EMILE SOUVESTRE

ΕΙΣ ΦΙΛΟΞΟΦΟΥΣ

ΥΠΟ

ΤΑΣ ΣΤΕΓΑΣ

(Ἔργον στεφθὲν ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας).

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Γινώσκωμεν ἄνθρωπον, ὅστις ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁρμῆς τῆς μεταβολῆς καὶ φιλοδοξίας, ἥτις ἐπικρατεῖ ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἐξηκολούθει ν' ἀποδέχεται, ἄνευ ἀγανακτήσεως, τὴν ἀτομικὴν του ταπεινότητα ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ διετήρησεν οὕτως εἰπεῖν τὴν ἐπιθυμίαν τῆς πτωχείας.

Ἡ μόνη του περιουσία ἦτο μικρά τις θέσις, δι' ἧς ἔζη ἐντὸς τῶν στενῶν ἐκείνων ὁρίων, ἅτινα χωρίζουσι τὴν εὐπορίαν τῆς δυστυχίας· ὁ φιλόσοφος ἡμῶν θεωρεῖ ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ ὑπερφύου του τὴν κοινωνίαν, ὡς θάλασσαν, ἧς δὲν ἐπιθυμεῖ πρὸς τὰ πλούτη καὶ ἧς τὰ ναυάγια δὲν φοβεῖται. Ἐπειδὴ κατέχει θέσιν ομικροτά-

την δὲν φοβεῖται μήπως κινήσῃ τὴν ζηλοτυπίαν τινὸς καὶ κοιμᾶται ἡσύχως περιτετυλιγμένος ἐν τῇ ἀσημότητι αὐτοῦ.

Δὲν εἶναι ἀπομεμονωμένος ἐν τῷ ἐγωῖσμῳ, ὡς ἡ χελώνη ἐν τῇ κόγχῃ της! Εἶναι ὁ ἄνθρωπος τοῦ Τερεντίου ὅστις δὲν « *ρομίζεται* » ἐξέτος εἰς οὐδὲν ἀνθρώπινον ». Ὅλα τὰ ἀντικείμενα, πάντα τὰ συμβαίνοντα ἐκτός, ἀντανακλῶνται ἐν αὐτῷ, ὡς ἐν θαλάμῳ σκοτεινῷ, ἐν ᾧ ἀποτυποῦσι τὴν εἰκόνα των. « *Παρατηρεῖ τὴν κοιωνίαν ἐν ἑαυτῷ* » μὲ τὴν περίεργον ὑπομονὴν τῶν ἐρημιτῶν καὶ καθ' ἑκάστον μῆνα ἐξιστορεῖ ὡς εἰς ἐφημερίδα πᾶν ὅτι εἶδε ἢ ἐσκέφθη· εἶναι τὸ ἡμερολόγιον τῶν ἐντυπώσεων του ὅπως συνήθιζε ν' ἀποκαλῇ αὐτό.

Κατὰ τὴν φυλλομέτρησιν τούτου, ἀπεσπάσαμεν σελίδας τινὰς αἰτίνες θὰ δυνηθῶσι νὰ γνωρίσωσι τῷ ἀναγνώστῃ τὰ κοινὰ συμβεβηκότα σκεπτικοῦ ἀγνώστου ἐν τοῖς δώδεκα ξενοδοχείοις τοῦ ἔτους ἅπερ ἀποκαλοῦσι μῆνας.

ΤΑ ΔΩΡΑ

(Ἀρτοβασίλειάτικα) ΤΟΥ ΓΠΕΡΩΟΥ

1. Ἰανουαρίον. Ἡ ἡμερομηνία αὕτη μοι ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν ἅμα ὡς ἐξυπνήσω· ἐν ἔτος εἰσέτι ἀποσπᾶται ἐκ τῆς ἀλύσου τῶν ἡλικιῶν, ἵνα ριφθῇ εἰς τὴν ἄβυσσον τοῦ παρελθόντος. Ὁ ὄχλος προθυμεῖται νὰ ἐορτάσῃ τὴν νέαν αὐτοῦ ἀδελφὴν. Ἄλλ' ἐνῷ ὅλων τὰ βλέμματα φέρονται πρὸς τὰ ἐμπρός, τὰ ἐμὰ ἀναστρέφονται πρὸς τὰ ὀπίσω. Μειδιῶσι πρὸς τὴν νέαν βασίλισσαν, ἀλλ' ἐγὼ ἄκων σκέπτομαι ἐκείνην ἣν ὁ χρόνος μέλλει νὰ περικλείσῃ ἐν τῷ ἐνταφίῳ του.

Αὕτη, τοῦλάχιστον γινώσκω, τί ἦτο καὶ τί μοι ἔδωκεν, ἐνῷ ἐκείνη παρίσταται περιβεβλημένη δι' ὅλων τῶν ἀπειλῶν τοῦ ἀγνώστου. Τί κρύπτει εἰς τὰ νέφη, ἅπερ τὴν περιβάλλουσι; Τὴν θύελλαν ἢ τὴν γαλήνην; Προσκαίρως θορῇ καὶ αἰσθάνομαι τὴν ψυχὴν μου θυελλώδη ὡς τὸν ὀρίζοντα. Ἐχω ἄδειαν ἀπουσίας σήμερον· ἀλλὰ τί νὰ κάμω ἐν ἡμέρᾳ βροχερᾷ; Περιτρέχω τὸ ὑπερφόν μου μετὰ ζέσεως καὶ ἀποφασίζω ν' ἀνάψω τὴν ἐστίαν μου.

Δυστυχῶς τὰ ἐναύσματα ἀνάπτουσι κακῶς, ἢ καπνοδόχος καπνίζει, τὰ ξύλα σθέννυνται! Ρίπτω τὸν φυσητήρα μετ' ἀγανακτήσεως καὶ ρίπτομαι ἐπὶ τοῦ παλαιοῦ μου ἀνακλίντρου. Τέλος πάντων, διατὶ νὰ εὐθυμήσω βλέπων γεννώμενον νέον ἔτος; Ὅσοι ἤδη τὰς ὁδοὺς διατρέχουσι, τὴν ὄψιν χαροποιᾶν καὶ τὸ μειδίαμα ἐπὶ τῶν χειλέων ἔχοντες, διατὶ χαίρουσι; Γινώσκουσιν ἄρα, γέ τίς δηλοῖ ἢ ἑορτὴ αὕτη καὶ πόθεν προέρχεται τὸ ἔθιμον τῶν δώρων;

Ἐνταῦθα ἡ διάνοιά μου ἀδυνατεῖ νὰ ἐννοήσῃ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν τὴν ὑπεροχὴν τῆς ἐπὶ τῆς τοῦ πληθους. Ἀνοίγω παρένθεσιν εἰς τὴν κακὴν μου φαντασίαν ἐπ' ἐννοίᾳ τῆς ματαιότητός μου καὶ συνάπτω ἕλας τὰς ἀποδείξεις τῶν γνώσεών μου. (Οἱ πρῶτοι Ρωμαῖοι διήρουν τὸ ἔτος εἰς δέκα μῆνας· τὴν διαίρεσιν ταύτην ἐποίησεν ὁ Νουμᾶς ὁ Πομπίλιος προσθέσας εἰς τοῦτο τὸν Ἰανουάριον καὶ Φεβρουάριον· ὁ πρῶτος ἔλαβε τὸ ὄνομά του ἐκ τοῦ Ἰανοῦ εἰς ὃν καθιερώθη. Ὅτε ἦνοιγε τὸ νέον ἔτος, περιέβαλλον τὴν ἑναρξίν του αἵσιοι οἰωνοὶ καὶ ἐκ τούτων προήλθεν ἡ συνήθεια τῶν ἀλληλεπεντεύξεων ἐν τοῖς γείτοσι, τῶν εὐχῶν τῆς εὐημερίας, καὶ τῶν δώρων. Τὰ νῦν εἰθισμένα ἦσαν παρὰ τοῖς Ρωμαίοις συμβολικά. Προσέφερον ἰσχάδας, φοίνικας, μελικηρίδας, σύμβολον τῶν « αἰσίων οἰωνῶν ὑφ' οὓς τὸ ἔτος ὤφειλε νὰ ἄρξῃται τὴν πορείαν αὐτοῦ » καὶ μικρὸν νόμισμα καλούμενον *stips*, ὅπερ προοιώνιζε τὸν πλοῦτον).

Ἐνταῦθα κλείω τὴν παρένθεσιν ἵνα ἀναλάβω τὴν ἄχαρι διήγησίν μου.

Τὸ μικρὸν (*speech*), (λογίδριον) ὅπερ ἀπευθύνω εἰς ἐμὲ κατέστησέ με εὐθυμον καὶ πλεῖον τῶν ἄλλων, εὐχαριστημένον ἐξ ἐμοῦ καὶ μᾶλλον δυσηρεστημένον τῶν ἄλλων. Θὰ προαριστήσω καλῶς διὰ νὰ διασκεδάσω, ἀλλὰ ἡ θυρῶς ἐλησμόνησε τὸ γάλα μου κατὰ τὴν πρωΐαν, καὶ τὸ δοχεῖον τοῦ γλυκοῦ εἶναι κενόν! Ἄλλος εἰς τὴν θέσιν μου θὰ ἐστενοχωρεῖτο. Ἐγὼ ὅμως ἐπιδεικνύω τὴν μεγίστην ἀδιαφορίαν. Μένει μερὶς ἄρτου ξηρά, ἣν θραύσας διὰ τοῦ γρόνθου τρώγω νωχελῶς, ὡς ἄνθρωπος πολὺ ἀπώτερον τῆς ματαιότητος τοῦ κόσμου καὶ τῶν ἀπαλῶν ἄρτων.

Ἐν τούτοις δὲν γινώσκω διατὶ αἱ ἰδέαι μου ἀμαυροῦνται ἀναλόγως τῶν δυσχεριῶν τῆς μασήσεως. Ἀνέγνων ποτὲ τὴν ἱστορίαν Ἀγγλου,

ἀπαγχονισθέντος, ἐπειδὴ τῇ προσέφερον τέτον ἄνευ σακχάρους· ὑπάρχουσι στιγμαὶ ἐν τῇ βίῳ, καθ' ὧς μᾶλλον οὐτιδανῇ ἢ ἀντιλογία λαμβάνει τὰς ἀναλογίας καταστροφῆς. Ἡ ἰδιοτροπία ἡμῶν ὁμοιάζει πρὸς διοπτήρας θεάτρου, οἵτινες μακρὰν δεικνύουσι τὰ ἀντικείμενα μικρότερα ἢ ἐπηυξημένα.

Συνήθως ἡ σκηνογραφία ἡ πρὸ τοῦ παραθύρου μου παριστανομένη μ' ἐκπλήττει. Ἡ ἄτακτος θέσις στεγῶν, ὧν αἱ κορυφαὶ περιπλέκονται, διασταυροῦνται, ἐπιτίθενται, καὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων ὑψηλαὶ καπνοδόχοι ὀρθοῦσι τὰς ἐξοχὰς τῶν, εἶναι καὶ ἔκτακτον. Χθὲς ἔτι εὖρον ἐπ' αὐτῶν Ἀλπικὴν θέαν καὶ ἀνέμενον τὴν πρώτην νιφάδα διὰ νὰ ἴδω πάγου· σήμερον ὅμως παρατηρῶ μόνον κεράμους καὶ σωλῆνας θερμαστρῶν. Αἱ περιστρεαί, συντείνουσιν εἰς τὰς ἀγροίκους αὐταπάτας μου, μοὶ φαίνονται πλέον ὥς ἄθλια πτηνὰ ἐκλαβόντα τὰς στέγας δι' ὀρνιθοτροφεῖον. Ὁ καπνὸς ὑφούμενος κατὰ κροκίδας, ἀντὶ νὰ μοὺ ἐνθυμίσῃ τὰς ἐκρήξεις τοῦ Βεζουβίου, μοὶ ἀνακαλεῖ τὰς μαγειρικὰς προπαρασκευὰς καὶ τὰ ἐπιτραπέζια ποτά. Τέλος τὸ σύρμα τοῦ τηλεγράφου, ὅπερ βλέπω μακρὰν ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου πύργου Montmartre, μοὶ προξενεῖ τὴν ἐντύπωσιν ἀγενοῦς ἀγχόνης, ἧς οἱ βραχίονες τανύονται ὑπεράνω τῆς πόλεως.

Οὕτω, τρωθέντα ἐξ ὧν ἂ συναντῶσι, τὰ βλέμματά μου καταδιβάζονται ἐπὶ τοῦ μεγάρου ὅπερ ἀντίκειται τῇ ὑπερήφῳ μου.

Ἡ ἐπίδρασις τῆς πρώτης τοῦ ἔτους καθίστατο προδήλως δριμύεια. Οἱ ὑπηρεταὶ ἔχουσιν ἦθος προσποιητόν, ὅπερ συμμορφοῦται τῇ ἐπιδράσει τῶν ληφθειῶν ἢ ληφόμενων ἐπινομιῶν (δώρων). Βλέπω τὸν ἰδιοκτῆτην διαπερῶντα τὴν αὐλὴν μετὰ πλείστης κατηφείας, ἣν προξενοῦσιν αἱ ὑπερβολικαὶ μεγαλοδωρεαὶ καὶ τοὺς πολυπληθεῖς ἐπισκέπτας, συνεχεῖς ἐντολοδόχους, οἵτινες κομίζουσιν ἄνθη, κυτία ἐκ ναστοχάρτου ἢ ἀθύρματα. Αἶφνης ἡ μεγάλη θύρα ἀνοίγεται· καινουργῆς ἁμαξᾶ ἐλκομένη ὑπὸ εὐρώτων ἵππων, παραμένει εἰς τὰ παράθυρα· θὰ εἶναι ἐξ ἀπαντος τὰ προσφερόμενα παρὰ τοῦ συζύγου φιλοδωρήματα τῇ δεσποίνῃ τοῦ μεγάρου, διότι αὕτη ἔρχεται νὰ ἐρευνήσῃ τὴν νέαν πολυτελεῖαν ἁμαξῶν. Ἀναβαίνει αὐτὴν τάχιστα μετὰ μικρᾶς θυγατρὸς λαμπούσης ἐκ κοσμημάτων, πτήλων, βελούδων καὶ πλήρους δώρων, ὅπερ αὕτη θὰ δια-

ναίμη ὡς ξένια. Ἡ θυρίς τῆς ἀμάξης ἐπανακλείει, αἱ ὑελοθυρίδες ὑφούνται καὶ τὸ ὄχημα ἀπέρχεται.

Οὕτως, ὅλος ὁ κόσμος σήμερον ἀγαθὰς προσρήσεις ἀνταλλάσσει καὶ δῶρα· μόνος ἐγὼ οὐδὲν ἔχω οὔτε νὰ δώσω, οὔτε νὰ λάβω. Δυστυχὴς ἐρημίτης, δὲν γινώσκω ὑπαρξιν προσφιλῆ, ἣν νὰ δύναμαι νὰ εὐχηθῶ.

Ἄς ὑπάγωσι λοιπὸν αἱ εὐχαί μου τοῦ εὐτυχοῦς ἔτους νὰ ζητήσωσι πάντας τοὺς ἀγνώστους φίλους, ἐξαφανισθέντας ἐν τῇ πλήθει τούτῃ, ὅπερ ὁροῦσιν ὑπὸ τοὺς πόδας μου!

Πρὸς ὑμᾶς κατ' ἀρχάς, ὧ ἐρημίται τῶν πόλεων, πρὸς οὓς ὁ θάνατος καὶ ἡ πτωχεία παρέσχον μόνωσιν ἐν τῇ μέσῃ τῆς τύρβης, ἐργάται μελαγχολικοὶ καταδεδικασμένοι νὰ ἐσθίητε ἐν τῇ σιωπῇ καὶ ἐγκαταλείψει τὸν ἄρτον τὸν ἐπιούσιον, καλοῦς ὁ Θεὸς ἔχει ἀπεστερημένους τῶν μεθυστικῶν ἀκηριῶν τῆς ἀγάπης ἢ τῆς φιλίας!

Πρὸς ὑμᾶς, ὧ ἐξόριστοι σκεπτικοί, οἵτινες διέρχεσθε τὸν βίον, τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς ἀστέρα τινὰ ἔχοντες, βαδίζοντες μετ' ἀδιαφορίας πρὸς τὰς ἀφθόνους συγκομιδὰς τῆς πραγματικότητος!

Καὶ πρὸς ὑμᾶς, ὧ ἔντιμοι πατέρες, οἵτινες ἀγρυπνεῖτε διὰ τὴν διατροφήν τῆς οἰκογενείας· ἐνδεεῖς χήραι κλαίονσαι καὶ ἐργαζόμεναι παρὰ λίκνῳ· νεανίαι κεντούμενοι ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ ἀνοῖξαι ἐν τῇ βίῃ στάδιον ἀρκούντως εὐρὺ δι' οὗ νὰ ἐπιτύχητε τὴν χεῖρα ἐκλεκτῆς δεσποινίδος· πρὸς ὑμᾶς ὅλους τοὺς γενναίους στρατιώτας τῆς ἐργασίας καὶ τῆς θυσίας!

Πρὸς ὑμᾶς τέλος, ὅποιοιδήποτε καὶ ἂν εἶναι ὁ τίτλος καὶ τὸ ὄνομά σας, οἵτινες ἀγαπάτε πᾶν τὸ ὥραϊον, οἵτινες ἔχετε οἶκτον δι' ὅ,τι πάσχει καὶ περιπατεῖτε ἐν τῇ κόσμῳ ὡς ἡ συμβολικὴ παρθένος τοῦ Βυζαντίου, τὰς δύο χεῖρας ἡγεωγμένας πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος ἔχοντες!

... Αἶφνης διακόπτομαι ὑπὸ τῶν πάντοτε πολυαριθμοτέρων καὶ πλέον ἀνυψωμένων πτηνῶν. Παρατηρῶ περίξ μου... Ἡ θυρίς περικυκλοῦται ὑπὸ στρουθίων, λαφυραγωγούντων τὰ ψυχία τοῦ ἄρτου, ὅπερ ἐν τῇ μετεώρῃ συλλογισμῷ μου σπεύρονται ἐπὶ τῆς στέγης.

Ἐνθ' ἐγὼ παρετήρουν ταῦτα, διαυγῆς διαπερᾶ ἀκτὶς τὴν ἀδημονοῦσαν ψυχὴν μου. Ἡμάρτανον πρὸ ὀλίγου, κατηγορῶν ἑαυτοῦ

ὅτι δὲν ἔχω οὐδὲν νὰ δώσω· χάρις ἔμοι τὰ στρουθία τῆς συνεικίας θὰ ἔχωσι τὰ ἑαυτῶν δῶρα.

II

Μεσημβρία.

Κρούουσι τὴν θύραν· ἐνδεὴς κόρη εἰσερχομένην προσαγορεύει με διὰ τοῦ ὀνόματος μου· οὐδαμῶς ἀνεγνώρισα αὐτὴν ἐκ πρώτης ὄψεως· ἀλλ' αὕτη μὲ βλέπει, μειδιᾷ... Ἄ! εἶναι ἡ Παυλίνα!... Ἀλλά, ἀπὸ ἔτους σχεδὸν ἄφ' οὗ δὲν εἶδον αὐτήν, ἡ Παυλίνα δὲν εἶναι πλέον ἡ αὐτή. Πέρυσιν ἦτο παιδίον, ἐφέτος εἶναι σχεδὸν νεανίς.

Ἡ Παυλίνα εἶναι ἰσχνή, ὠχρά, ἀθλίως ἐνδεδυμένη· ἀλλ' ἔχει πάντοτε τὸν αὐτὸν ὀφθαλμὸν λίαν ἡνεφγμένον καὶ βλέποντα ὀρθῶς πρὸ αὐτῆς, τὸ αὐτὸ στόμα, μειδιῶν ἐν ἐκάστη λέξει ὡς μειδιᾷ τις ἐξαιτούμενος τὴν φιλίαν ὑμῶν, τὴν αὐτὴν φωνήν, ὀλίγον δειλὴν, φιλοφρονητικὴν ὅμως πάντοτε. Ἡ Παυλίνα δὲν εἶναι ποσῶς εὐμορφος· αὐτὴ μὲν ὑπολαμβάνει ἑαυτὴν δυσειδῆ ἀλλ' ἐγὼ εὐρίσκω αὐτὴν πάγκαλον.

Ἴσως τοῦτο δὲν προέρχεται ἐξ αὐτῆς ἀλλ' ἐξ ἐμοῦ.

Ἡ Παυλίνα ἐμφανίζεται ἐν τῇ μέσῃ τῶν κρειττόνων ἀναμνήσεών μου.

Ἦτο ἡ ἐσπέρα δημοτικῆς ἑορτῆς. Αἱ φωταφίαι διέχεον τὰς πυρίνας ταινίας τῶν κατὰ μῆκος τῶν μνημείων μας· πλεῖσται σημαῖαι ἐκυμαίνοντο εἰς τοὺς ἀνέμους τῆς νυκτός· τὰ πυροτεχνήματα ἀναφλέγουσι τοὺς πυροπίδακας ἐκ τῶν φλογῶν ἐν τῇ μέσῃ τοῦ Πεδίου τοῦ Ἄρεως. Αἶφνης εἰς τῶν ἀνεξηγήτων τρόμων, τῶν τὴν μανίαν τοῦ ὄχλου πληττόντων καταλαμβάνει τὰς πιεζομένας τάξεις· κραυγάζουσι, καταπατοῦνται· οἱ ἀσθενέστεροι προσκόπτουσι καὶ ὁ παράφρων ὄχλος συνθλίβει τούτους ὑπὸ τοὺς σπασμοδικοὺς πόδας του. Διαφυγὼν ὡς ἐκ θαύματος τὸν διαπληκτισμὸν, ἀπεμακρυνόμεν, ὅτε αἱ κραυγαὶ παιδίου σχεδὸν ἀπολλυμένου μὲ ἐμποδίζουν. Ἐπανερχομαι εἰς τὸ ἀνθρώπινον τοῦτο χάος καὶ μετὰ ἀνηκούστους ἀγῶνας ἀποσύρω ἀπ' αὐτοῦ τὴν Παυλίαν ἐπὶ κινδύνῳ τῆς ζωῆς μου.

Παρήλθον δύο ἔτη· ἔκτοτε δὲν ἐπανεῖδον τὴν μικρὰν ἢ κατὰ μακρὰ διαλείμματα καὶ εἶχον σχεδὸν λησμονήσει αὐτήν· ἀλλ' ἡ Παυλίνα ἔχει

τὴν μνήμην ἀγαθῶν καρδιῶν· αὕτη ἔρχεται ἐν τῇ ἀνανεώσει τοῦ ἔτους, νὰ μοὶ προσφέρῃ τὰς εὐχὰς τῆς περὶ εὐτυχίας. Κομίζει μοὶ ἐν δοχείῳ ἄνθος ἴων ἡνθισμένον. Μόνη τὸ ἐφύτευσε καὶ τὸ ἐκαλλιέργησε. Ἀνήκει αὐτῇ ὁλοσχερῶς, διότι περιεβλήθη διὰ τῶν φροντίδων, τῆς θελήσεως καὶ ὑπομονῆς αὐτῆς. Τὸ λευκόιον ἡνθισεν ἐν ἀκόμφῳ δοχείῳ, ἀλλ' ἡ Παυλίνα οὕσα ναστοχαρτοποιός, περιεκάλυψεν αὐτὸ διὰ περιβλήματος ἐκ λαμπροῦ χαρτίου κοσμήσασα τοῦτο δι' ἀραβουργημάτων. Τὰ κοσμήματα ἡδύναντο νὰ εἶναι μεζονος φιλοκαλίας ἀλλ' ἐν τούτοις ἐμφαίνεται ἐν αὐτοῖς ἡ ὑπερπονητικὴ προθυμία τῆς Παυλίνας.

Τὸ ἀπροσδόκητον τοῦτο δῶρον, τὸ κόσμιον ἐρύθημα τῆς νεάνιδος καὶ τὸ ψέλλισμα προσρήσεως, διαλύουσιν, ὥς ἀκτὶς ἡλίου, τὴν περικαλύπτουσαν τὴν καρδίαν μου ὁμίχλην. Αἱ ιδέαι μου ἀπροσδοκίως μεθίστανται ἐκ τῶν πελιδνῶν χρωμάτων τῆς ἐσπέρας εἰς τὰ πλέον ροδόχροα χρώματα τῆς αὐγῆς. Προτρέπω τὴν Παυλίαν νὰ καθίσῃ καὶ ἐπερωτῶ αὐτὴν περὶ χαρῶς.

Ἡ μικρὰ ἀποκρίνεται κατ' ἀρχὰς μονολεκτικῶς ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ τὰ πρόσωπα μεταβάλλονται, καὶ ἐγὼ διακόπτω διὰ συντόμων ἐπιφωνημάτων τὰς μακρὰς αὐτῆς ἀφηγήσεις. Τὸ δυστυχὲς παιδίον διαγίγει βίον δυσχερῆ. Ὁρφανὴ ἀπὸ πολλοῦ, ὑπελείφθη, μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς, εἰς βάρος γράϊας μάμμης, ἣτις ἀνέθρεψεν αὐτὰ ἐν δυστυχίᾳ ὥς συνήθισε νὰ τὸ λέγῃ. Ἐν τούτοις ἡ Παυλίνα βοηθεῖ αὐτὴν εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν ναστοχάρτων· ἡ μικρὰ ἀδελφὴ Πιερὶνὴ ἄρχειται τῆς ραπτικῆς καὶ ὁ Ἑρρέκος εἶναι μαθητευόμενος εἰς τυπογραφεῖον. Τὸ πᾶν θὰ εἶχε καλῶς ἄνευ τῶν ἀπωλειῶν καὶ τῶν ἀπραξιῶν, ἄνευ τῶν ἐνδυμάτων ἅπερ φθείρονται, ἄνευ τῶν αὐξανομένων ἐπιθυμιῶν, ἄνευ τοῦ χειμῶνος τοῦ ὑποχρεοῦντος ν' ἀγοράζωσι τὸν ἥλιον αὐτοῦ.

Ἡ Παυλίνα παραπονεῖται ὅτι τὸ ἀλλειμματοκῆριον διαρκεῖ ὀλίγιστον καὶ τὰ ξύλα τιμῶνται ἀντὶ πολλοῦ. Ἡ ἐστία τοῦ δωματίου αὐτῶν εἶναι τόσοον μεγάλη ὥστε δέσμη ξύλων παράγει τὸ ἀποτελεσμα ἀπλοῦ πυρεῖου, εἶναι δὲ τόσοον ἐγγὺς τῆς στέγης ὥστε ὁ ἄνεμος φέρει τὴν βροχὴν ἐν αὐτῇ κατὰ τὸν χειμῶνα. Πλησίον τῆς ἐστίας ἀκόμη αἰσθάνονται φύχος ὑπέρμετρον, ὅθεν

ἡναγκάσθησαν νὰ μὴ τὴν ἀνάπτωσι πλέον. Ἐκτοτε περιωρίσθησαν ἀπλῶς εἰς πύραυνον, ἐφ' οὗ φήνεται τὸ φαγητόν. Ἡ μάμμη συνωμίλησε μετὰ τοῦ μεταπράτου τοῦ ἱσογαίου ἵνα ἀγοράσῃ θερμάστραν, ἀλλ' οὗτος ἠθέλησε δι' αὐτὴν ἑπτὰ δραχμὰς καὶ αἱ περιστάσεις εἶναι λίαν χαλεπαὶ διὰ παρομοίαν δαπάνην· ἡ οἰκογένεια ἐπομένως ἐγκαρτερεῖ εἰς τὸ φύχος δι' οἰκονομίαν.

Καθ' ὅσον ἡ Παυλίνα ὁμιλεῖ αἰσθάνομαι ἑμαυτὸν ἐξερχόμενον κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον ἐκ τῆς περιλύπου ἀθυμίας. Αἱ πρῶται ἀποκαλύψεις τῆς μικρᾶς ναστοχαρτοποιοῦ ἐγέννησαν ἐν ἐμοὶ ἐπιθυμίαν, γενομένην μετ' οὐ πολὺ ἀπόφασιν. Ἐπερωτῶ αὐτὴν διὰ τὰς ἐργασίας τῆς ἡμέρας καὶ μοὶ γνωστοποιεῖ ὅτι ἐγκαταλείπουσά με ὥφειλε νὰ ἐπισκεφθῇ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ἀδελφῆς καὶ τῆς μάμμης αὐτῆς τοὺς διαφόρους ἐργοδότας, εἰς οὓς ὥφειλον τὰς ἑαυτῶν ἐργασίας.

Τὸ σχέδιόν μου πάραυτα ἀπεφασίσθη. Προαγγέλλω τῇ μικρᾷ ὅτι θὰ μεταβῶ ἵνα ἴδω αὐτὴν κατὰ τὴν ἐσπέραν καὶ τὴν προπέμπω εὐχαριστῶν αὐτὴν ἐκ νέου.

Τὸ λευκόιον ἔθηκε ἐπὶ τοῦ ἡνεωγμένου παρθύρου, ἐν ᾧ ἀκτὶς ἡλίου εὐχεται αὐτῇ τὸ ὥς εὖ παρέστη, τὰ πτηνὰ κελαδοῦσι πέριξ, ὁ ὀρίζων εἶναι καθαρὸς καὶ ἡ ἡμέρα, ἣτις ἀνεφαίνετο σκυθρωπή, ἤδη ἀπεκατέστη λαμπρά. Διατρέχω τὸ δωμάτιόν μου ἄδων, ἐνδύομαι μετὰ σπουδῆς καὶ ἐξέρχομαι.

Τρίτην ὥρα. Τὰ πάντα εἶναι συμπεφωνημένα μετὰ τοῦ γείτονος τεχνίτου τῶν καπνοδόχων· ἐπισκευάζει τὴν παλαιὰν θερμάστραν, ἣν εἶχον ἀντικαταστήσει καὶ μοὶ λέγει ὅτι θὰ ἀποδώσῃ αὐτὴν καινουργῇ. Τὴν πέμπτην ὥραν ὀφείλομεν νὰ ἀναχωρήσωμεν διὰ νὰ συναρμόσωμεν αὐτὴν ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς μάμμης τῆς Παυλίνας.

Μεδονύκτιον. Τὰ πάντα καλῶς ἀπέβησαν. Κατὰ τὴν ὠρισθεῖσαν ὥραν, ἡμῖν ἐν τῇ σίκᾳ τῆς γράϊας ναστοχαρτοποιοῦ εἰσέτι ἀπούσης. Ὁ Ἰωσήφ ἔστησε τὴν θερμάστραν ἐν ᾧ ἐγὼ διεκόσμου τὴν μεγάλην θερμάστραν διὰ δωδεκάδος ξηρῶν ξύλων ληφθέντων ἐκ τοῦ ἐμοῦ ἀποταμιεύματος διὰ τὸν χειμῶνα. Θ' ἀναπληρώσω αὐτά, περιπατῶν ἢ κατακλινόμενος ταχύτερον. Εἰς ἕκαστον ἀντηχοῦν ἐν τῇ

κλίμακι βήμα πάλλει ἡ καρδιά μου· φοβοῦμαι μὴ διακίψωσι τὰς προπαρασκευάς μου καὶ παρμαρφώσωσιν οὕτω τὴν προετοιμαζομένην ἐκπλήξιν.

Ἄλλ' οὐχί· ἰδοὺ τὰ πάντα ἐν τάξει. Ἡ θερμάστρα ἀνημμένη βομβεῖ ἡδέως, ὁ μικρὸς λύχνος φέγγει ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ἡ λυχνία ἔλαβε θέσιν ἐπὶ τῆς σκευοθήκης· ὁ θερμαστροδιωρθωτὴς ἀπῆλθεν. Ἦδη ὁ φόβος μου μετεβλήθη εἰς ἀνυπομονησίαν ἐπειδὴ δὲν βλέπω τινα ἀφικνούμενον. Τέλος ἀκούω τὴν φωνὴν τῶν παιδίων. Ἰδοὺ ταῦτα ὠθοῦσι τὴν θύραν καὶ ἐφορμῶσιν... Ἀλλὰ πάντα ἴστανται μετὰ κραυγῶν ἐκπλήξεως.

Ἐνώπιον τοῦ λύχνου, τῆς θερμάστρας καὶ τοῦ ἱσταμένου ὡς ἀγύρτου ἐν τῷ μέσῳ τοιούτων θαυμάτων ἐπισκέπτου, ὀπισθοχωροῦσι σχεδὸν πεφοβισμένα. Ἡ Παυλίνα πρωτίστως ἠγνόησεν· ἡ ἀφίξις τῆς μάμμης, βραδέως ἀνερχομένης, τὴν ἐξηγγήσιν συμπληροῖ. Συγκίνησις, παραφορὰ χαρᾶς, εὐχαριστήσεις.

Ἄλλ' αἱ ἐκπλήξεις εἰσὶν ἀτελεύτητοι. Ἡ νεωτέρα ἀδελφὴ ἀνοίγει τὸν κλίθωνον καὶ ἀνακαλύπτει κάστανα, ἅτινα ἦσαν τελείως ἐψημμένα. Ἡ μάμμη ἐκτείνει τὴν χεῖρα πρὸς τὰς φυάλας μηλίτου οἴνου, αἱ ὁποῖαι κοσμοῦσι τὴν σκευοθήκην, ἐγὼ δὲ ἀνασπῶ ἐκ τοῦ καλάθου ὃν ἐκάλυφα, γλῶσσαν βωδινὴν, μερίδα βουτύρου καὶ νωποὺς ἄρτους.

Ἦδη ἡ ἐκπλήξις μεταβάλλεται εἰς θάμβος. Ἡ πτωχὴ οἰκογένεια οὐδέποτε ἔχει παρעυρεθῇ εἰς παρόμοιον συμπόσιον. Στρώνουσι τὴν τράπεζαν, παρακάθηνται, τρώγουσι· εἶναι τελεία ἑορτὴ δι' ὅλους καὶ ἕκαστος συνεισφέρει τὸ μέρος του· ἐγὼ ἐκόμισα τὸ δεῖπνον, ἡ ναστοχαρτοποῖς καὶ τὰ τέκνα τῆς παρέχουσι τὴν θυμῆδιαν.

Ὅποιοι καγχασμοὶ ἄνευ αἰτίας· ὁποῖα σύγχυσις ἐρωτήσεων μὴ περιμενουσῶν ποσῶς τὰς ἀποκρίσεις, ἀποκρίσεων μὴ ἀρμοζουσῶν οὐδεμιᾷ ἐρωτήσῃ. Καὶ αὕτη ἡ γραῖα μετέχει τῆς τρελῆς εὐθυμίας τῶν παιδίων, ἐγὼ δὲ ἐξηκολούθουν νὰ ἐκπλήττωμαι διὰ τὴν εὐκολίαν μεθ' ἧς ὁ πτωχὸς ἐλησμόνει τὴν δυστυχίαν του.

Συνειθισμένος νὰ ζῇ ἐκ τοῦ ὑπάρχοντος, δράττεται τῆς ἡδονῆς ἅμα αὕτη παρουσιάζεται. Ὁ πλούσιος κεκορεσμένος ἐκ τῆς ἐξέως ὑποπίπτει εἰς τὴν ἐπιθυμίαν δυσχερέστερον. Πρέπει

ὁ χρόνος καὶ αἱ τοῦ βίου ἀνέσεις νὰ συναινέσωσι νὰ γείνη εὐτυχίς.

Ἡ ἐσπερὶς παρῆλθεν ὡς στιγμή. Ἡ γραῖα μοὶ διηγῆθη τὸν βίον τῆς ὅτε μὲν μειδιῶσα, ὅτε δὲ ἀπομάσσουσα δάκρυ. Ἡ Πιερρίνη ἐψάλλεν ἄσμα ἀρχαῖον μετὰ τὴν φαιδρὰν καὶ παιδικὴν φωνὴν τῆς. Ὁ Ἑρρίκος κρατῶν σημειώσεις τῶν ἐνδόξων συγγραφέων τῆς ἐποχῆς, μᾶς εἶπε πᾶν ὅτι περὶ αὐτῶν ἐγίνωσκε. Τέλος ἔπρεπε ν' ἀπέλθω, ἔχι ἄνευ νέων εὐχαριστήσεων ἐκ μέρους τῆς εὐτυχοῦς οἰκογενείας.

Ἐπανέρχομαι μετὰ ταχέα βήματα, ἀπολαύων πλήρῃ καρδίᾳ τὰς ἀγνὰς ἀναμνήσεις τῆς ἐσπερίδος ταύτης. Ὑπῆρξε δι' ἐμὲ μεγάλη παραμυθία καὶ διδασχὴ. Ἦδη τὰ ἔτη ἃς ἀνανεοῦνται· Γινώσκω ὅτι οὐδεὶς εἶναι τόσο δυστυχής, ὥστε νὰ μὴ δύναται οὔτε ν' ἀποδέχεται τι οὔτε νὰ δίδῃ τι. Εἰσερχόμενος οἴκαδε συνήντησα τὴν καινουργὴ ἄμαξαν τῆς μυριοπλοῦτου γείτονός μου. Αὕτη, ἐπανερχομένη ἐπίσης ἐξ ἐσπερίδος, ὑπερεπήδησε τὸ ὑπόβαθρον μεθ' ὑπερβολικῆς προθυμίας καὶ ἠκούσθη τονθορίζουσα: «τέλος».

Ἐγὼ δὲ τὴν οἰκογένειαν τῆς Παυλίνας ἐγκαταλείπων εἶχον εἰπῇ ἡδὴ!

ΑΠΟΔΗΜΟΣ

Ο ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΣ ΒΙΟΣ

ΚΑΙ

Ο ΧΡΟΝΟΣ

Πάντες οἱ ἄνθρωποι καταρρίπτονται εἰς τὴν ἄβυσσον τῆς ζωῆς ὡς εἰς περίβολον μεγάλῃς τινος καὶ ζοφερᾶς φυλακῆς, ἐν ᾗ διαβιοῦντες κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον μακρόν, τρώγουσιν ὁμοῦ τὸν ἄρτον τῶν θλίψεων, στενοχωριῶν καὶ πειρασμῶν καὶ πίνουσιν ὁμοῦ τὸ ποτήριον τῶν πικριῶν· πέραν τῶν πεφυλακισμένων τούτων, θλίψεις ἀναρίθμητοι περιπέτονται ὡς νυκτόνομα πτηνὰ, προσβάλλουσιν ἄλλοτε τὰ σώματα καὶ ἄλλοτε τὴν καρδίαν αὐτῶν, σπαράσσουσι, καταμελίζουσι καὶ κατατρώγουσιν ἀμφοτέρα. Ὁ ἥλιος μάρτυς παλαιὸς τῶν συμφορῶν τῶν ἀνθρώπων δὲν γεννᾷ πώποτε καμμίαν ἡμέραν ἀδάκρυτον καὶ ἀστένακτον· καὶ γῆ καὶ θάλασσα καὶ ὕλη καὶ ψυχὴ γίνονται ἐργαστήριον ποικίλων δυστυχημάτων, ὡς ἄλλος κρατὴρ τοῦ Βεζουβίου ἔξερευγον πανταχοῦ μύδρους καὶ φλόγας καὶ πυρίνους ρύακας μυρίων κακῶν. Κλαίει ὁ ἄνθρωπος ὅταν ἐξέλθῃ τῆς κοιλίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ